

EU'S FORSVARSSAMARBEJDE – EN ERSTATNING FOR NATO?

DEPARTMENT OF POLITICAL SCIENCE
AARHUS UNIVERSITY

25 AUGUST 2020

RASMUS BRUN PEDERSEN
ASSOCIATE PROFESSOR

KAN EU ERSTATTE NATO

Korte svar er nej...

Det lidt længere svar er, at Europæisk sikkerhed i bred forstand er truet og udfordret, og EU's medlemsstater er hver i sær udfordret.

EU's udvikling på forsvar og sikkerhed er primær reaktion på medlemsstaternes øgede efterspørgsel efter individuel sikkerhed

SKILLELINJEN 2016

- I 2016 blev en ny strategi for EU's udenrigs- og sikkerhedspolitik vedtaget. Den ligger til grund for de beslutninger, EU's udenrigsministre træffer på det udenrigspolitiske område.
- Den nye strategi erstatter den tidligere strategi fra 2003. Verden har ændret sig betydeligt siden, og fremkomsten af nye (økonomiske) magter og problemer med f.eks. kapløbet om naturressourcer (vand, energi mv.) udfordrer EU, hvorfor den nye strategi har et andet fokus.
- Den nye strategi fokuserer mere på konkrete politiske områder, hvor EU kan tage globalt lederskab, som f.eks. sikkerhed og forsvar, cybersikkerhed, terrorisme, humanitær hjælp, immigration og energi og klima. Målet er en mere sammenhængende europæisk udenrigs- og sikkerhedspolitik.

MOMENTUM FOR EU'S FORSVARS- OG SIKKERHEDSPOLITIK

4 nye tendenser

- Ny diskussion om øget europæisk strategisk autonomi
- Fra krisestyring uden for Europa til beskyttelse af EU's borgere og område
- En udvidelse af EU's 'instrumentkasse' i håndteringen af sikkerheds- og forsvarspolitikken
- Øget fokus på 'nye' samarbejder uden for EU

"I denne skrøbelige verden er blød magt ikke nok": Det er nødvendigt, at EU er beredt på og i stand til at afværge, reagere på og beskytte sig mod ydre trusler.

EU's globale strategi, juni 2016.

1. NY DISKUSSION OM ØGET EUROPÆISK STRATEGISK AUTONOMI

Diskussion om øget råderum til at varetage Europæisk sikkerhed og have kapaciteterne til det inden for en overordnet atlantisk ramme

Ønske om europæisk indflydelse og ønske om at kunne agere selvstændigt i en ny sikkerhedsstruktur, hvor relationen til USA er præget af usikkerhed

Særligt et fransk ønske om øget selvstændighed. Frygt for NATO-duplikation og dermed en udfordring af NATO

Indtrykket er dog, at fokus er på at supplere NATO ej duplikere

2. INTERN SIKKERHED OG TERRITORIEL BESKYTTELSE

USA first og US tilbagetrækning fra den europæiske arena

- Udvikling intensiveret efter 2014

Stigende ønske – og behov for at EU beskytter det europæiske område og dets borgere (intern og territorial sikkerhed)

Markerer et skifte fra krisestyring uden for EU til et fokus på sikkerhed i EU

- Øget behov for koordinering med NATO
- Øget behov for koordinering mellem medlemsstater
- Øget fokus på kapacitets- og kapabilitetsudvikling
- Militær stadig under national kontrol (ingen EU hær)

3. FORØGELSE AF EU'S VÆRKTØJS-KASSE

Nyt fokus på intern sikkerhed ændrer den måde de europæiske lande ser EU's rolle

Bred og snæver sikkerhed – fokus på et bredere sikkerhedspolitisk begreb, hybride trusler, terrorisme og migration

EU har traditionelt ikke noget med forsvar at gøre men øget fokus på intern sikkerhed trækker en række andre civile politikområder og instrumenter ind i den sikkerhedspolitiske diskussion

- F.eks. Industri, forskning og transport
- Forsvarsindustrielle dele underlagt EU's budget

Nye roller til EU institutionerne – øget rolle til kommissionen og EP – øget behov for koordinering og behov for nye institutioner og instrumenter

3. FORØGELSE AF EU'S VÆRKTØJSKASSE

Permanent, struktureret samarbejde (PESCO)

Lanceret i december 2017

25 EU-lande deltager

Indtil videre 47 konkrete PESCO-projekter iværksat af mindre grupper af lande

<https://pesco.europa.eu/>

Europa-Kommissionens Forsvarsfond (EDF)

Igangsat i juni 2017 af Kommissionen
Formålet er at styrke den europæiske forsvarsindustri og udvikle europæisk militær kapacitet

Budget:

- 2017-2020: ca. 600 millioner euro
- 2021-2027: anslået 13 milliarder euro

3. FORØGELSE AF EU'S VÆRKTØJS-KASSE

FSFP missioner og -operationer

Mindre stærkt fokus på operationssiden

- interventionstræthed

- Kortere indsatser
- Begrænset mandat
- Begrænset antal udsendte

Fokus væk fra Petersberg – øget fokus på EU's sikkerhed

- Operation Sofia, træningsmission i Mali – menneskesmugling og terror
- Nye missioner kan have fokus på at adresserer bredere trusler: cyper, kriminalitet beskyttelse af kritisk infrastruktur, grænser mv.

4. Øget fokus på 'nye' samarbejder uden for EU

EUROPEAN INTERVENTION INITIATIVE (EI2)

Fransk initiativ – præsenteret i præsident Macrons tale ved Sorbonne i 2017

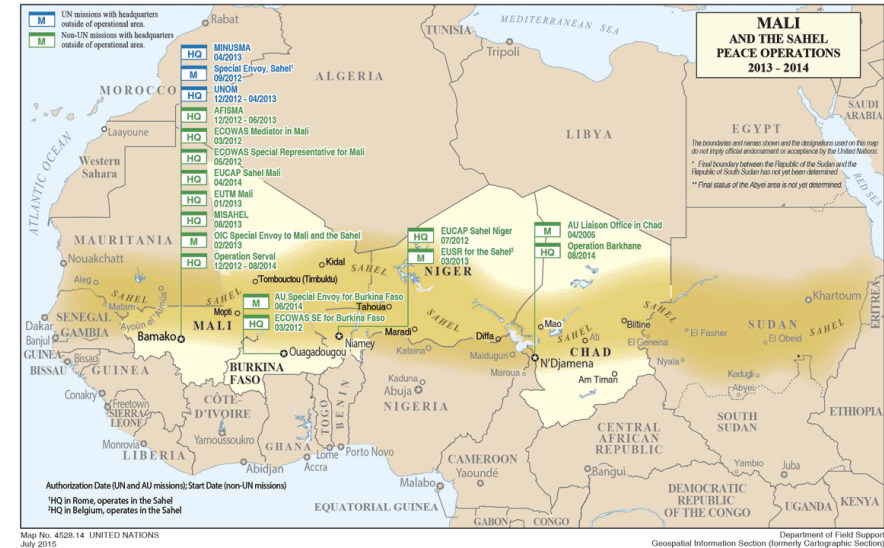
Et fransk ønske om en fleksibel ramme til støtte for operationer foretaget i anden regi (EU, NATO, FN eller ad hoc-koalitioner)

Udvikling af en fælles strategisk kultur – en fælles måde at tænke på trusler såvel som militære operationer

Kompensation af internt fokus – EU mobiliseres til franske interesser

Fastholde UK i nærheden af EU

Nuværende geografisk hovedfokus: Primært uden for NATO-området

4. Øget fokus på 'nye' samarbejder uden for EU

- **OG SÅ ER DER DE ANDRE:**

JOINT EXPEDITIONARY FORCE (JEF)

DET TYSKE FRAMEWORK NATIONS CONCEPT (FNC)

NORDISK FORSVARSSAMARBEJDE (NORDEFKO)

NORDEFKO
NORDIC DEFENCE COOPERATION

DET DANSKE FORSVARSFORBEHOLD

Forbeholdet betyder at Danmark ikke deltager i:

EU's militære operationer

EU's forsvarsagentur

Permanent, struktureret samarbejde (PESCO)

Forbeholdet til trods kan Danmark godt deltage i:

Industri- og

forskningsamarbejde vedr. militær kapabilitetsudvikling

Samarbejde om militær mobilitet

FREMTIDEN FOR EU OG USA RELATIONERNE

EU'S FORSVARS- INTEGRATION DET ATLANTISKE FORHOLD	DYNAMIK	STAGNATION
SPLITTELSE	I Atlantisk fragmentering skaber dynamisk EU-integration. Forbeholdet svækker alvorligt varetagelsen af danske kerneinteresser.	II Atlantisk fragmentering og EU-stagnation. Forbeholdet får ingen eller beskeden betydning for dansk interessevaretagelse.
STABILISERING	III Atlantisk stabilisering og endogen EU-integration. Forbeholdet svækker i nogen grad varetagelsen af danske kerneinteresser.	IV Atlantisk stabilisering og EU-stagnation: EU et supplement til NATO. Forbeholdet af beskeden betydning for dansk interesse-varetagelse.

DEPARTMENT OF POLITICAL SCIENCE
AARHUS UNIVERSITY